

Ξεχωριστής πολιτικής και εικαστικής αξίας το λεύκωμα του Άρη Χατζηστεφάνου, *Δεκέμβρης '08 Ιστορία Ερχόμαστε...*

Κοίτα τον Ουρανό, που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Λιβάνη. Στις σελίδες αποτυπώνεται το πάθος των διαδηλώσεων κι ο ζόφος της καταστολής που μετέτρεψαν τον περασμένο Δεκέμβρη σε ορόσημο της λαϊκής πάλης.

Οι νύχτες του Αλέξη σε λεύκωμα

■ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΤΙΚΙΩΤΗΣ

Πραγματικά εξαιρετικό το λεύκωμα του Άρη Χατζηστεφάνου, *Δεκέμβρης '08 Ιστορία Ερχόμαστε... Κοίτα τον Ουρανό* που αποτυπώνει τα δικά μας Δεκεμβριανά, μέσα από φωτογραφίες συνοδευόμενες από εύστοχες λεζάντες. Η γοητεία του έγκειται στο ότι είναι πολύ παραπάνω από ένα λεύκωμα. Το επιτυγχάνει μέσα από μια εισαγωγή που με καθαρότητα, βάθος και πολιτικό θάρρος απαντάει στο τι ήταν ο Δεκέμβρης. Ανιχνεύει με όρους κοινωνικούς και πολιτικούς τις αιτίες της εξέγερσης. Στις επόμενες σελίδες αυτές οι θέσεις διατυπώνονται με ένα τρόπο πρωτότυπο μέσα από αποφθέγματα που παρατίθενται δίπλα - δίπλα ώστε το ένα να αναρριεί το άλλο (Μανώλης Γλέζος για παράδειγμα εναντίον ναζιστικού φρουραρχείου Αθηνών, Χρήστου Γιανναρά και Ευάγγελου Αντώνη), να το χλευάζει (Μάνος Χατζιδάκις εναντίον Προκόπη Παυλόπουλου) ή να δείχνει τη φρικτή ομοιότητά τους (*Ουμανιτέ Μάη* του '68 μαζί με *Ριζοσπάστη* Δεκέμβρη του '08).

Κάθε λέξη από την εισαγωγή, τις λεζάντες και τους στίχους τραγουδιών που συνοδεύει το εικαστικό υλικό διαπνέεται από το ίδιο πνεύμα, το ίδιο υποδόριο χιούμορ και το ίδιο πολιτικό βάρος με αυτές τις φωτογραφίες. Συχνά δε μεγατόνων και δεν πρόκειται για υπερβολή. Η ρήση για παράδειγμα του Έ. Ντούουλιγκ «τα δύο μεγαλύτερα εμπόδια για τη δημοκρατία είναι η διαδεδομένη ψευδαίσθηση των φτωχών ότι έχουμε δημοκρατία και ο διαρκής τρόμος των πλουσίων μήπως την αποκτήσουμε» πλάι στη φωτογραφία των παραταγμένων μπροστά από τη βουλή ΜΑΤ, ξεπερνά σε δηκτικότητα τις πιο πυρίνες αναλύσεις. Γενικότερα, σπάνια ένα τόσο δύσκολο χειρισμό -λόγω της επιβλητικότητας του- οπτικό υλικό, ασπρόμαυρο κατά βάση

που ξεκινάει από φωτογραφίες των ΜΑΤ και των διαδηλωτών και φθάνει στα όλο και πιο ευρηματικά στένσιλ, αρθρώνεται με τέτοια άνεση με το λόγο παράγοντας μια νέα οντότητα. Εγχείρημα που δυσκολεύει περισσότερο καθώς οι πηγές απ' όπου αντλεί λόγο αποδεικνύονται υποδειγματικού πλούτου: στίχοι, λογοτεχνία, εφημερίδες, φιλοσοφία, αρχαία γραμματεία, πολιτικά κείμενα και ομιλίες ηγετών, κι όλα αυτά εντός και εκτός συνόρων με πλήρη συνείδηση του πως το διεθνές πλαίσιο επηρέασε και επηρεάστηκε από τις «νύχτες του Αλέξη».

Ο λόγος του Άρη Χατζηστεφάνου είναι

οι βεβαιότητες για το αλάθητο του κυρίαρχου οικονομικού συστήματος. Και η ιστορία άνοιξε και πάλι το βήμα της στην Ελλάδα του 2008 ακριβώς τη στιγμή που σε παγκόσμιο επίπεδο κατέρρεαν τα νεοφιλελεύθερα δόγματα. Εδώ όπου μια γενιά δεν περιμένει απλώς την κρίση, όπως το '68, αλλά τη βιώνει ήδη στο πετσί της. Στην Ελλάδα που πέταξε δύο στους δέκα κατοίκους της κάτω από το όριο της φτώχειας. Στην Ελλάδα με τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας και εξαθλίωσης στην Ευρώπη. Στην Ελλάδα όπου ένας στους δύο νέους της επαρχίας είναι άνεργος. Ίσως κανένας εν ζωή Έλληνας, με εξαίρεση τους επιζώντες της Μικρασιατικής Καταστροφής, δεν πέρασε τα νεανικά του χρόνια πιστεύοντας με τέτοια βεβαιότητα ότι το μέλλον θα είναι χειρότερο από το παρελθόν. Αυτό το μαύρο τοπίο ήταν φυσικό να κινητοποιήσει τα παιδιά των χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων, αλλά ακόμη και τους μετανάστες δεύτερης γενιάς. Όμως όχι μόνο. Οι άνεργοι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων, αλλά ακόμη και οι μαθητές των πιο προνομιούχων στρωμάτων εξέφρασαν τα δικά τους αδιέξοδα και τη δική τους αλλοτρίωση... Το σκηνηκό ήταν πλέον ολοκληρωτικά έτοιμο για την κατά μέτωπο σύγκρουση».

Το κείμενό του επίσης που έχει ως αφορμές μικρά γεγονότα - λεπτομέρειες του Δεκέμβρη και η κριτική που ξεδιπλώνεται με βάση αυτά επεκτείνεται σε νέα επίπεδα πολιτικής αντιπαράθεσης όπως η βία («ήταν το ίδιο το πολιτικό και οικονομικό κατεστημένο που έκα-

ψε το κέντρο των μεγαλύτερων ελληνικών πόλεων») και ο ρόλος των Μέσων (χαρκτηριστικότατο το περιστατικό της πλατείας Μοναστηρακίου με το σπάσιμο των τηλεοράσεων). Πάνω απ' όλα όμως αποτυπώνει με πιστότητα τον πλούτο και το μεγαλείο του Δεκέμβρη.

✓ Στο λεύκωμα περιλαμβάνονται φωτογραφίες μοναδικές, ιστορικής πλέον σημασίας, μιας και η μανία των συνεργείων καθαρισμού του Κακλαμάνη δεν άφησε να επιβιώσει ούτε ένα σύνθημα

ραδιοφωνικός: λιτός, νευρώδης, φορτισμένος, σε κοφτές προτάσεις, απ' όπου δεν περισεύει τίποτε. Και ταυτόχρονα πολιτικός. Αποτελώντας το πρώτο βιβλίο που εκδίδεται για τον Δεκέμβρη του 2008 σηκώνει τον πήχη ψηλά: «Η ιστορία επιταχύνει το διασκελισμό της κάθε φορά που γκρεμίζονται

νεταιρισμούς αλληλοβοήθειας, που συγκροτήθηκαν για να καλύψουν το κενό που αφήνει η δράση του κράτους και των καπιταλιστικών επιχειρήσεων. Προσφιλές δε τομείς δράσης της αναδείχθηκαν στο πέρασμα του χρόνου η κοινωνική προστασία, οι υπηρεσίες υγείας και κοινής ωφέλειας, ο αθλητισμός, ο κοινωνικός τουρισμός, ακόμη και οι τραπεζικές και χρηματιστικές υπηρεσίες. Στο βιβλίο πέρα από τη συγκρότηση και τη λειτουργία αναλύονται οι αλλαγές στις οποίες υπόκειται η

κοινωνική οικονομία και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει.

Το βιβλίο Κοινωνική Οικονομία εντάσσεται στη Μικρή Σειρά των εκδόσεων Πολύτροπον που συνοπτικά επιχειρούν να προσφέρουν εισαγωγικές γνώσεις σε κείρια ζητήματα. Περιλαμβάνονται δε οι εξής ακόμη τίτλοι: Θηλυκό Αρσενικό, Η Ανθρωπολογία των Θρησκειών, Η Οικονομία των Ναρκωτικών, Η Κοινωνιολογία της Οικογένειας, Η Κοινωνιολογία του Χρήματος κλπ.

ΘΕΑΤΡΟ

ΕΙΡΗΝΗ ΔΑΦΕΡΜΟΥ

ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΞΕΡΑΜΕ ΤΙΠΟΤΑ Ο ΕΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΛΛΟ

Πέτερ Χάντκε - Θέατρο Σημείο

Το έργο του Πέτερ Χάντκε ανεβαίνει για πρώτη φορά στη Ελλάδα από την ομάδα του Θεάτρου Σημείο σε σκηνοθεσία Νίκου Διαμαντή.

Θραύσματα του μεταμοντέρνου κόσμου μας. Θραύσματα εικόνων. Θραύσματα ήχων. Και στο τέλος θραύσματα ανθρώπων.

Μια μέρα σε μια πλατεία. Οι άνθρωποι περνούν, «πέφτουν» ο ένας πάνω στον άλλο, τέμνονται συνεχώς οι πορείες τους μα δεν ακουμπούν ποτέ.

Μια μέρα σε μια πλατεία. Η χώρα δεν έχει σημασία - πάντως σίγουρα κάπου στο Δυτικό Κόσμο. Καταγιστική δημοσιογραφική περιγραφή, γίνεσαι φίλαλος που παρακολουθεί την εναγώνια μετάδοση του sports caster. Τα ανθρώπινα σώματα στην πλατεία πονούν, μεταμορφώνονται, εξελίσσονται, σχεδόν μετεναρκώνονται, κνοφορώντας κάθε φορά τον επόμενο χαρακτήρα. Κανείς δε σταματά σε αυτό το γήπεδο. Δεν επιτρέπεται να σταματήσει. Η απάντηση σε εκείνον που θα το πράξει είναι σκληρή. Ο τρελός που θα βγάλει κοροϊδευτικά τη γλώσσα του στον κομματιασμένο κόσμο τους, θα κομματιαστεί ο ίδιος από το δίπλανό του. Εδώ δεν υπάρχει συνάνθρωπος. Και μόνο ο θάνατος θα καταφέρει να ταράξει τη διαδοχή των κινήσεων - μόνο και μόνο για να τους συσπειρώσει με θυμό απέναντι του. Ο Χάντκε δεν μιλά για την αποξένωση, δεν μιλά για τη μοναξιά, αφήνει τις αισθήσεις μας να τις ανακαλύψουν μέσα από την παρατήρηση σαν νεογέννητα βρέφη που τα τοποθέτησαν στην άκρη μιας πλατείας, στην άκρη της σύγχρονης κατακερματισμένης ζωής.

Οι Αρβανίτη, Παντελίδης, Ρεμούνδος, Μακρή (ας μου επιτραπεί η παράθεση των ονομάτων με αξιολογική σειρά) είναι πολύ καλά δουλεμένοι, πρόκειται άλλωστε για ηθοποιούς που έχουν καταθέσει ξανά και ξανά τα διαπιστευτήρια τους στις off - off Broadway (sic) παραγωγές. Και τα νέα όμως παιδιά της παράστασης δίνουν το σώμα τους και το πνεύμα τους σε μια απαιτητική performance με τη σωστή καθοδήγηση και υπέροχη μουσική επιμέλεια του Νίκου Διαμαντή. Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά. Σκηνοθεσία: Νίκος Διαμαντής. Βοηθός σκηνοθέτη: Γεωργία Μιχοπούλου και Έλλη Χατζεπίδου. Παίζουν: Ιωάννα Μακρή, Έλενα Αρβανίτη, Γιώργος Μετζιζάνης, Νάσια Κυριάκου, Νίκος Παντελίδης, Δανάη Παπαδοπούλου, Ανγούστίνος Ρεμούνδος. Το θέατρο Σημείο βρίσκεται στη Χ. Τρικοπούλη 10, (πίσω από το Πάντειο Πανεπιστήμιο), τηλέφωνο επικοινωνίας: 2109229579. Παραστάσεις ως τις 12 Απριλίου: Παρασκευή, Σάββατο στις 9.30 μ.μ. Κυριακή στις 8.30 μ.μ. Τιμή εισιτηρίων 20 ευρώ και φοιτητικού 12. Η διάρκεια της παράστασης είναι 70 λεπτά.

ΒΙΒΛΙΟ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Claude Vienny
Μετάφραση: Γ. Κανυιάς

Μια σύντομη αλλά κατατοπιστική περιήγηση στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας αποτελεί το νέο βιβλίο των εκδόσεων Πολύτροπον. Η κοινωνική οικονομία, που στο γαλλικό δίκαιο εισήχθη στις αρχές της δεκαετίας του '80, αναφέρεται στους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και συ-